

2010.

*Izvještaj o stanju na tržištu
osiguranja u Crnoj Gori
I kvartal 2010. godine*

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	3
2. Tržište osiguranja.....	3
2.1 Društva za osiguranje.....	3
2.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju.....	5
3. Struktura premije osiguranja u I kvartalu 2010. godine.....	5
3.1 Struktura premije po grupama osiguranja.....	5
3.1.1 Životno osiguranje.....	6
3.1.2 Neživotno osiguranje.....	6
3.2 Struktura premije osiguranja po društvima.....	9
4. Struktura aktive.....	11
5. Struktura pasive.....	13
5.1 Tehničke rezerve.....	13
5.2 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi.....	14
6. Solventnost.....	15

1. Uvod

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori u I kvartalu 2010. godine urađen je na osnovu statističkih podataka koje, u sklopu redovnog izvještavanja, društva za osiguranje dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja, a shodno Pravilniku o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Službeni list CG“, br. 70/08).

2. Tržište osiguranja

Na crnogorskom tržištu osiguranja u I kvartalu 2010. godine, poslove osiguranja je obavljalo deset društava za osiguranje, dok je poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju i pružanja drugih usluga u osiguranju obavljalo 21 pravno lice.

2.1 Društva za osiguranje

U zavisnosti od grupe osiguranja¹, može se reći da se četiri društava za osiguranje bavi samo poslovima neživotnih osiguranja, četiri društva samo poslovima životnih osiguranja, dok jedno društvo obavlja poslove i životnih i neživotnih osiguranja, sa krajnjim rokom za razdvajanje ovih poslova do kraja 2010. godine.

Društva za osiguranje:

- Lovćen osiguranje AD (život i neživot)
- Sava Montenegro AD (neživot)
- Grawe osiguranje AD (život)
- Swiss osiguranje AD (neživot)
- Delta Generali osiguranje AD (neživot)
- Delta Generali životna osiguranja AD (život)
- Uniqa neživotno osiguranje AD (neživot)
- Uniqa životno osiguranje AD (život)
- Atlas Life osiguranje AD (život)
- Merkur osiguranje AD (život)

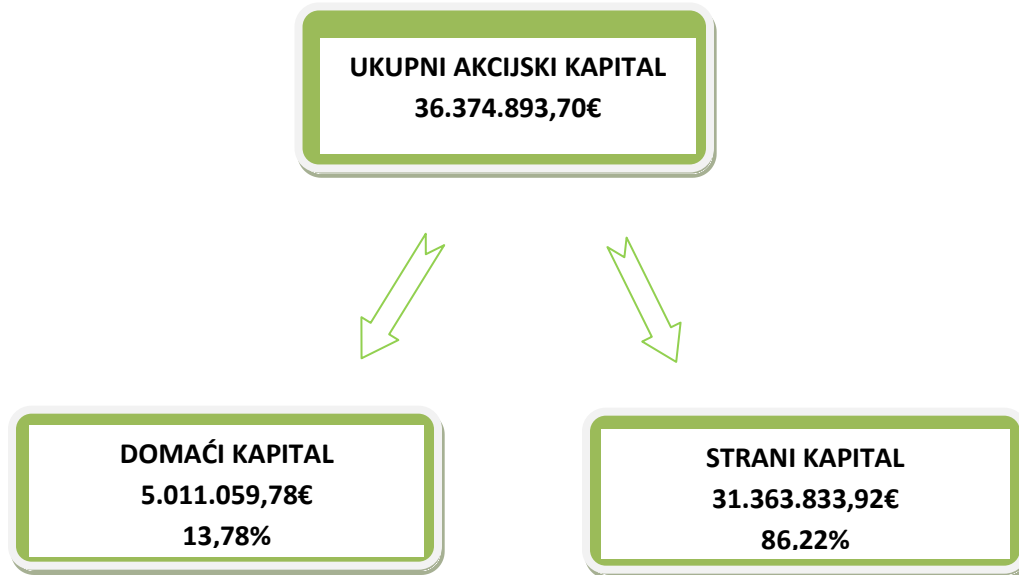
Pregled zaposlenih: U društvima za osiguranje koja posluju na tržištu osiguranja zaposleno je ukupno 634 lica, od kojih je 255 sa visokom stručnom spremom, 30 sa višom spremom, a 322 sa srednjom stručnom spremom. Od ukupnog broja, Lovćen osiguranje AD ima 287, a Sava Montenegro AD 114 zaposlenih lica.

¹ Više vrsta osiguranja, zavisno o povezanosti rizika, svrstavaju se u dvije grupe osiguranja: život i neživot.

Vlasnička struktura društava za osiguranje:

Ukupni akcijski kapital društava za osiguranje na dan 31.03.2010. godine iznosio je 36,374 mil. eura, pri čemu je strani kapital iznosio 31,363 mil. eura uz učešće od 86,22%, a domaći je iznosio 5,011 mil. eura sa učešćem od 13,78%. Ukupan akcijski kapital je porastao u odnosu na uporedni period – I kvartal prethodne godine za 10,80%, kada je iznosio 32,819 mil. eura.

Struktura ukupnog akcijskog kapitala u I kvartalu 2010. godine društava za osiguranje prikazana je na sljedećem grafiku:

Posmatrajući vlasničku strukturu po društvima, može se zaključiti da preovladava strano vlasništvo. Osiguravajuća društva Sava Montenegro, Grawe, Merkur, Uniqa neživotno i Uniqa životno osiguranje su u 100% stranom vlasništvu, Lovćen je u 91,91% stranom vlasništvu, dok vlasništvo ostalih osiguravajućih društava karakteriše mješovita vlasnička struktura.

2.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

Trenutno, na tržištu osiguranja poslove zastupanja u osiguranju obavlja 14 društava za zastupanje i 3 zastupnika – preduzetnika, dok poslove posredovanja u osiguranju obavljaju 3 društva za posredovanje. Poslove pružanja drugih usluga u osiguranju obavlja 1 pravno lice.

U periodu januar – mart 2010. godine izdato je 68 ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju fizičkim licima (ukupno 320 fizičkih lica sa ovlašćenjem), kao i 12 ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju (ukupno 53).

3. Struktura premije osiguranja u I kvartalu 2010. godine

Ukupna premija u I kvartalu 2010. godine iznosila je 11,996 mil. eura, što je za 14,79% manje u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 14,078 mil. eura.

3.1 Struktura bruto premije po grupama osiguranja

U ukupno ostvarenoj bruto premiji u I kvartalu tekuće godine, i dalje je dominantno učešće neživotnih osiguranja (86,19%). Učešće premije životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji u I kvartalu iznosi 13,81% i poraslo je oko 2,6 procentna poena u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosilo 11,13%. U poređenju sa istim periodom prethodne godine primjetan je pad bruto premije neživotnih osiguranja, za 17,36%, kao i rast premije životnih osiguranja za oko 5 procentnih poena.

Grupa osiguranja	I kvartal 2009.	I kvartal 2010.	Index
			2010/2009
život	1.566.890,45	1.656.365,32	105,72
neživot	12.511.642,95	10.340.109,07	82,53
UKUPNO	14.078.533,40	11.996.474,39	85,21

3.1.1 Životno osiguranje

Struktura ostvarene bruto premije životnih osiguranja po vrstama u periodu 01.01. – 31.03.2010. godine:

Vrsta osiguranja	I kvartal 2009.	I kvartal 2010.	Index
			2010/2009
Osiguranje života	1.412.622,55	1.452.713,11	102,84
Rentno osiguranje	18.645,00	22.582,38	121,12
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	135.622,90	141.113,37	104,05
Druge vrste životnih osiguranja	0,00	39.956,46	0
UKUPNO	1.566.890,45	1.656.365,32	105,71

U bruto premiji životnih osiguranja najveće učešće je osiguranja života sa 87,7%. U poređenju sa istim periodom 2009. godine ostvaren je rast bruto premije životnih osiguranja u iznosu od 5,71%. Primjetan je rast premije rentnog osiguranja za 21,12%, kao i dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života za 4,05%. Ostvaren je rast premije osiguranja života za 2,84%.

Na kraju I kvartala tekuće godine broj aktivnih polisa životnog osiguranja iznosio je 29.061, dok je na početku obračunskog perioda² broj aktivnih polisa iznosio 29.219, a u toku obračunskog perioda bilo je 1.257 novozaključenih polisa. U toku I kvartala otkupljeno je 1.415 polisa životnog osiguranja.

3.1.2 Neživotno osiguranje

Struktura ostvarene bruto premije neživotnih osiguranja u periodu 01.01. – 31.03.2010. godine:

Vrsta osiguranja	I kvartal 2009.	I kvartal 2010.	Index
			2010/2009
Obavezna osiguranja	7.285.136,66	5.244.646,67	71,99
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	63.231,31	41.767,68	66,05
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	6.842.094,92	5.123.603,75	74,9
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	352.869,00	73.350,07	20,78
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	26.941,43	5.925,17	21,99
Ostala neživotna osiguranja	5.226.506,29	5.095.462,40	97,5

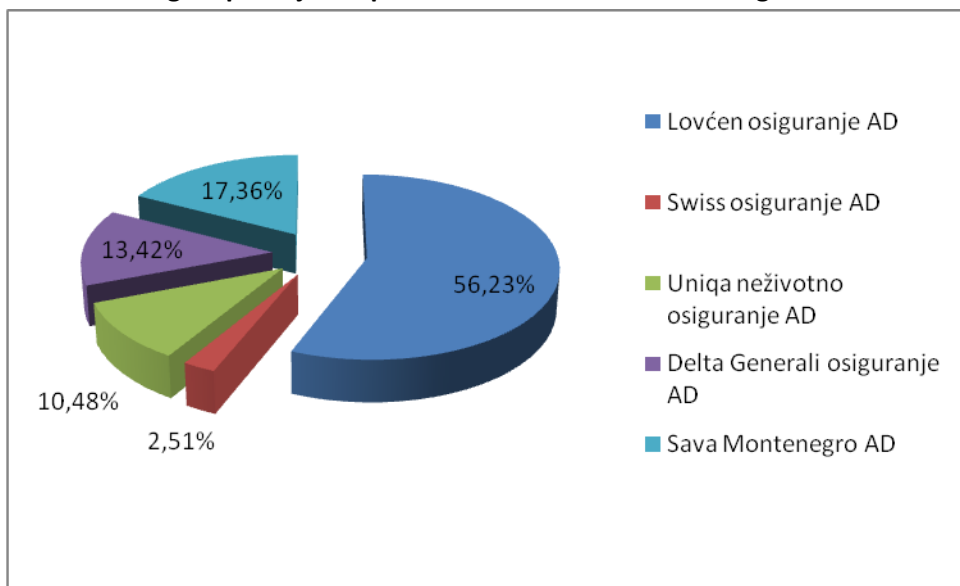
² S obzirom da se radi o podacima za period 1.01-31.03.2010. godine, pod početkom obračunskog perioda podrazumijeva se 1.januar 2010.

Osiguranje od posljedica nezgode	1.680.224,15	1.454.285,54	86,55
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	25.524,91	204.490,44	801,14
Osiguranje motornih vozila	1.275.585,01	1.158.849,44	90,84
Osiguranje šinskih vozila	0,00	0,00	0
Osiguranje vazduhoplova	368.353,00	131.045,16	35,57
Osiguranje plovnih objekata	172.493,00	6.782,38	3,93
Osiguranje robe u prevozu	155.999,28	101.432,74	65,02
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	981.191,68	861.628,95	87,81
Ostala osiguranja imovine	420.899,67	817.521,89	194,23
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	79.221,55	295.338,83	372,8
Osiguranje kredita	20.051,00	0,00	0
Osiguranje jemstva	0,00	1.915,93	0
Osiguranje finansijskih gubitaka	392,14	2.301,40	586,88
Osiguranje troškova pravne zaštite	0,00	0,00	0
Osiguranje pomoći na putovanju	193,90	5.819,66	3001,37
Druge vrste neživotnih osiguranja	46.377,00	54.050,04	116,54
UKUPNO	<u>12.511.642,95</u>	<u>10.340.109,07</u>	<u>82,64</u>

Posmatrajući strukturu bruto premije neživotnih osiguranja u I kvartalu 2010. godine i dalje najveće učešće imaju obavezna osiguranja u iznosu od 50,72%, čije je učešće u odnosu na uporedni period prethodne godine smanjeno za 7,51 procentna poena. U odnosu na isti period 2009. godine, ostvaren je pad bruto premije neživotnih osiguranja od 17,36%³.

U ukupnoj premiji obaveznih osiguranja i dalje je dominantno učešće premije osiguranja od autoodgovornosti – 97,70%, dok je u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja učešće 49,55%. Učešće premije osiguranja od AO u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja u I kvartalu 2010. godine je smanjeno u odnosu na uporedni period za 5 procentna poena.

³ Napomena: Krajem 2009. godine Agencija za nadzor osiguranja je oduzela dozvolu za rad društvu za osiguranje „Magnat osiguranje“ AD i, shodno tome, podaci datog društva nijesu obahvaćeni u Izveštaju.

Pregled premije AO po društvima u I kvartalu 2010. godine:

Posmatrajući bruto premiju osiguranja od autoodgovornosti po društvima i u I kvartalu tekuće godine, kao i u prethodnim periodima, najveće učešće ostvarilo je Lovćen osiguranja AD sa 56,23%, zatima Sava Montenegro AD u iznosu 17,36% i Delta Generali osiguranje AD sa 13,42%.

3.2 Struktura ostvarene bruto premije za period 01.01-31.03.2010. godine po društvima

Naziv društva	život			neživot			ukupno		
	2009	2010	Index	2009	2010	Index	2009	2010	Index
Lovćen osiguranje	337.812,00	317.532,77	93,99	7.969.000,00	6.498.251,45	81,54	8.306.812,00	6.815.784,22	82,05
Sava Montenegro				2.432.410,24	1.485.974,02	61,1	2.432.410,24	1.485.974,02	61,1
Grawe osiguranje	906.003,67	901.050,00	99,45				906.003,67	901.050,00	99,45
Swiss osiguranje				471.284,18	427.201,04	90,64	471.284,18	427.201,04	90,64
Atlas Life osiguranje	63.085,97	54.568,15	86,5				63.085,97	54.568,15	86,5
Merkur osiguranje	55.670,61	110.723,10	198,88				55.670,61	110.723,10	198,88
Delta Generali životna osiguranja	23.916,35	34.169,99	142,87				23.916,35	34.169,99	142,87
Delta Generali osiguranje				720.831,24	1.120.775,39	155,48	720.831,24	1.120.775,39	155,48
Uniqa životno osiguranje	180.401,85	238.321,31	132,1				180.401,85	238.321,31	132,1
Uniqa neživotno osiguranje				414.604,74	807.907,17	194,86	414.604,74	807.907,17	194,86
Magnat osiguranje				503.512,55			503.512,55		
UKUPNO	1.566.890,45	1.656.365,32	105,71	12.511.642,95	10.340.109,07	82,64	14.078.533,40	11.996.474,39	85,21

U strukturi ostvarene bruto premije najveće je učešće Lovćen osiguranja sa 56,81%, slijede Sava Montenegro sa 12,39% i Delta Generali sa 9,34%. Tri društva sa najvećom premijom u prva tri mjeseci tekuće godine imaju tržišno učešće od 78,54%. Posmatrajući strukturu ostvarene bruto premije u I kvartalu 2010. po društvima, može se konstatovati da je povećanje konkurencije na tržištu osiguranja uticalo na smanjenje tržišne koncentracije.

U poređenju sa podacima o bruto premiji iz I kvartala 2009. godine primjetan je pad tržišnog učešća Sava Montenegro za 4,88%, dok je povećano učešće Delta Generali osiguranja za 4,22% i Uniqa neživotnog osiguranja za 3,79%. Takođe, u odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do povećanja bruto premije kod sljedećih društava: Merkur osiguranje za 98,88%, Uniqa neživotno osiguranje za 94,86%, zatim Delta Generali osiguranje za 55,48%, Delta Generali životna osiguranja za 42,87% i Uniqa životno osiguranje za 32,1%. Istovremeno, kod Lovćen osiguranja došlo je do smanjenja bruto premije za 17,95%, Sava Montenegro za 38,9%, Atlas Life osiguranje za 13,5%, Swiss osiguranja za 9,36% i Grawe osiguranja za 0,55%.

Posmatrajući bruto premiju životnih osiguranja u periodu januar – mart 2010. godine, najveće učešće je ostvarilo Grawe osiguranje sa 54,39%, zatim Lovćen osiguranje sa 19,17% i Uniqa životno osiguranje sa 14,39%. U odnosu na isti period 2009. godine najveći rast bruto premije životnih osiguranja ostvarilo je Merkur osiguranje od 98,88%. Takođe, rast bruto premije je ostvaren i kod društava Delta Generali životno osiguranje (42,87%) i Uniqa životno osiguranje (32,10%).

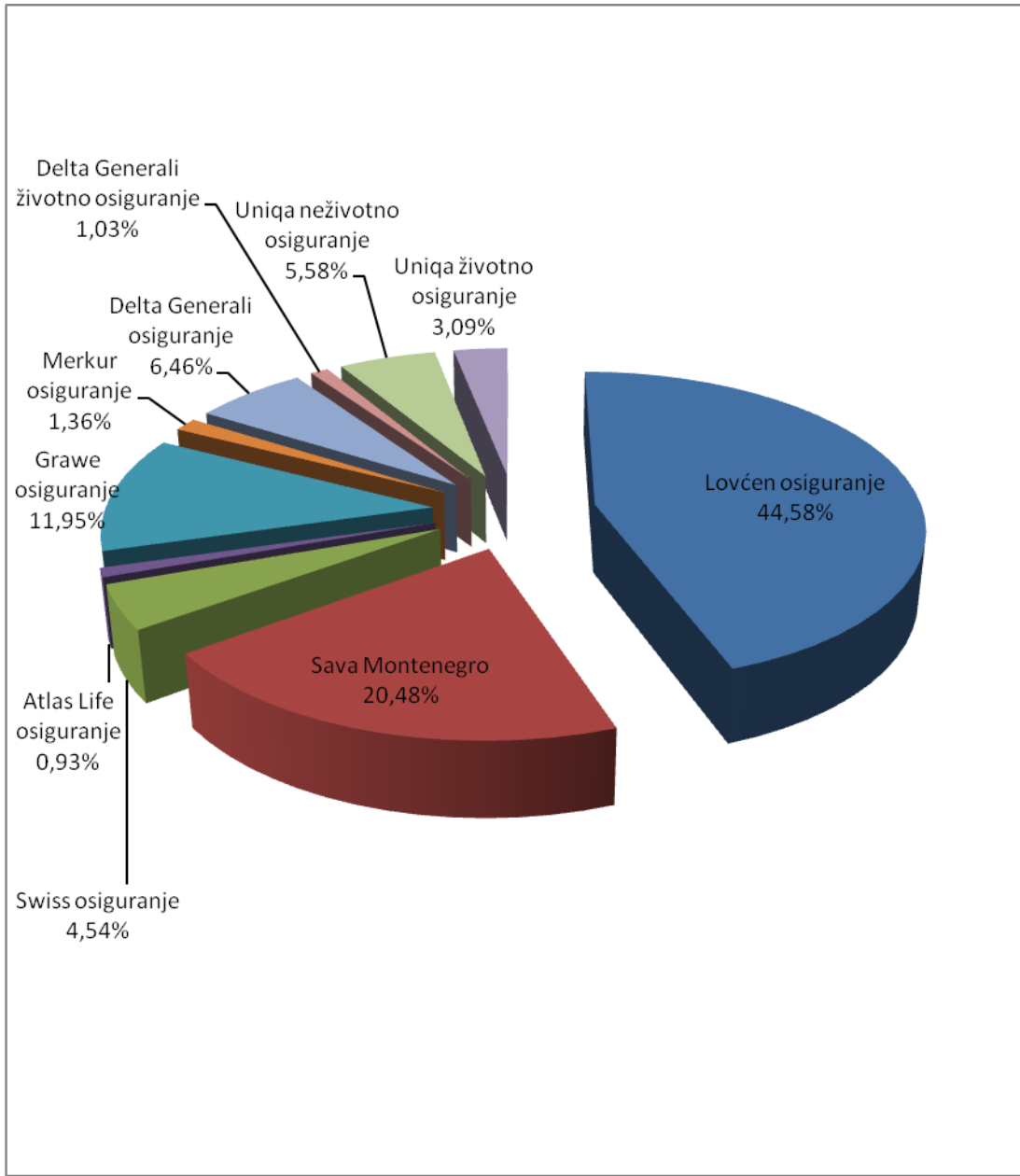
Što se tiče neživotnih osiguranja, najveće učešće u bruto premiji ima Lovćen osiguranje sa 62,84%, zatim Sava Montenegro sa 14,37% i Delta Generali osiguranje sa 10,84%. U odnosu na isti period prethodne godine, rast je ostvarilo Uniqa neživotno osiguranje za 94,86% i Delta Generali osiguranje za 55,48%.

4. Struktura aktive

Vrijednost ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje, na dan 31.03.2010. godine iznosi 97,821 mil. eura. U strukturi ukupne aktive najveće učešće imaju ostali kratkoročni plasmani i potraživanja 45,04%, zatim ostali dugoročni finansijski plasmani 11,78% i građevinski objekti sa 11,02%.

Aktiva	iznos (€)	učešće
Građevinski objekti	10.771.970,25	11,02
Investicione nekretnine	9.067.963,23	9,27
Oprema	717.340,98	0,74
Učešće u kapitalu i ostali dugoročni finansijski plasmani u povezana lica	3.723.068,98	3,81
Ostali dugoročni finansijski plasmani	11.528.304,77	11,78
Kratkoročna potraživanja - plasmani u povezana pravna lica	3.849.308,09	3,93
Ostali kratkoročni plasmani i potraživanja	44.057.473,99	45,04
Gotovina	2.846.305,14	2,91
Aktivna vremenska razgraničenja	3.703.338,00	3,78
Ostala imovina	7.556.703,02	7,72
UKUPNO	97.821.776,45	100,00

Gledajući zastupljenost pojedinih društava u ukupnoj aktivni sektora osiguranja, najveće učešće od 44,58% i dalje ima Lovćen osiguranje, zatim slijede Sava Montenegro sa 20,48% i Grawe osiguranje sa 11,95%.

5. Struktura pasive

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje, na dan 31.03.2010. godine, iznosila je 97,821 mil.eura.

PASIVA	I kvartal 2010.	učešće %
kapital i rezerve	28.533.979,46	29,17
tehničke rezerve	61.511.397,14	62,88
ostalo	7.776.399,85	7,95
UKUPNO	97.821.776,45	100

U ukupnoj vrijednosti pasive sektora osiguranja u I kvartalu 2010. godine najveći dio se odnosi na tehničke rezerve u iznosu od 62,88%, zatim na kapital i rezerve 29,17% i ostalo 7,95%. Društva za osiguranje su u I kvartalu 2010. godine formirala tehničke rezerve u iznosu od 61,511 mil. eura.

Kapital i rezerve su u I kvartalu 2010. godine iznosili 28,533 mil. eura, a njihovo učešće u ukupnoj pasivi iznosi 29,17%. Ostale obaveze društava za osiguranje učestvovala iznosile su 7,776 mil.eura.

5.1 Tehničke rezerve

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta životnih osiguranja utvrđuje tehničke rezerve za prenosne premije, rezervisane štete, učešće u dobitku i matematičku rezervu. Društvo za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja utvrđuje tehničku rezervu za prenosne premije, rezervisane štete i izravnjanje rizika.

Tehničke rezerve na dan 31. mart 2010. godine na nivou industrije su iznosile 61,511 mil.eura, što čini 62,88% ukupne pasive.

TEHNIČKE REZERVE	61.511.397,14	% učešća
matematička rezerva	9.362.539,08	15,22
prenosna premija	18.405.165,41	29,92
RIR	1.188.002,57	1,93
rezervisane štete	32.200.668,08	52,35
rezerve za učešće u dobiti	355.022,00	0,58

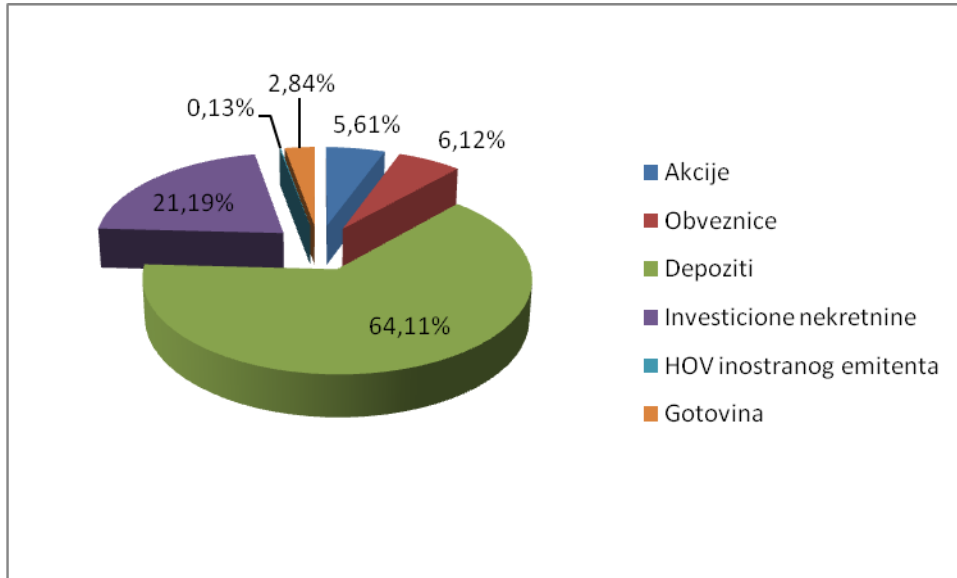
U strukturi tehničkih rezervi najviše sredstava je izdvojeno za rezervisane štete u iznosu od 32,200 mil. eura koje čine 52,35% ukupnih tehničkih rezervi. Drugu po veličini stavku činile su prenosne premije u iznosu od 18,405 mil. eura i čine 29,92% ukupne vrijednosti tehničkih rezervi, zatim matematičke rezerve u iznosu od 9,362 mil. eura, odnosno 15,22%.

5.2 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi

Zakonska obaveza društava za osiguranje, osim adekvatnog formiranja nivoa tehničkih rezervi, je i da vrši deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi u cilju obezbjeđenja blagovremene isplate šteta. Prema Zakonu o osiguranju i Pravilniku o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje, društva su obavezna da sredstva tehničkih rezervi deponuju i ulažu u:

- hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore, centralnih banaka i vlada stranih zemalja i koje imaju ocjenu najmanje A, odnosno njen ekvivalent, dodijeljenu od strane opšteprihvaćenih, međunarodno priznatih agencija za dodjelu rejtinga;
- obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori;
- obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se ne trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, ako je izdavalac pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori;
- akcije kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori;
- kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori;
- nepokretnosti upisane u katastar nepokretnosti u Crnoj Gori ako je njihova kupovna cijena određena na osnovu procjene ovlašćenog procjenjivača i ako donose prihod ili se može očekivati prihod;
- dužničke hartije od vrijednosti koje su emitovane od strane druge države, centralne banke druge države ili međunarodne finansijske organizacije, odnosno u hartije od vrijednosti za koje je garanciju izdala druga država ili centralna banka druge države, ako imaju kreditni rejting koji su agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch - IBCA utvrdile sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3";
- dužničke hartije od vrijednosti stranih pravnih lica kojima se trguje na berzanskom tržištu u državama u kojima su registrovana, pod uslovom da su im agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch-IBCA utvrdile kreditni rejting sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3";
- akcije stranih pravnih lica pod uslovom da su najmanje posljednje dvije godine uvrštene u berzansku kotaciju i ako imaju kreditni rejting koji su agencije za procjenu boniteta Standard & Poor's ili Fitch - IBCA utvrdile sa najmanje "BBB", odnosno Moody's sa najmanje "Baa3".

Prema podacima dobijenim od društava za osiguranje, sredstva tehničkih rezervi koja su društva uložila u dozvoljene oblike u skladu sa Zakonom i Pravilnikom iznose 43,101 mil. eura. U ukupnoj strukturi ulaganja i deponovanja sredstava tehničkih rezervi najveći udio imaju depoziti sa 64,11%, koji iznose 27,631 mil. eura. Investicione nekretnine učestvuju sa 21,20% ili 9,133 mil. €, obveznice sa 6,11% ili 2,637 mil. €, akcije učestvuju sa 5,61% ili 2,417 mil. eura, gotovina sa 2,84% tj. 1.225 mil. eura, dok su HOV inostranih emitenata iznosile 56 hilj. eura.

6. Solventnost

Solventnost društva za osiguranje zavisi od dovoljnosti tehničkih rezervi za preuzete obaveze, kao i od dovoljnosti garantne rezerve kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju tj. kao amortizera za gubitke koji nijesu pokriveni tehničkim rezervama.

Izračunata margina solventnosti za sektor osiguranja u Crnoj Gori na dan 31.03.2010. godine je iznosila 17,851 mil. eura, a garantna rezerva 25,364 mil. eura, što pokazuje da su osiguravajuća društva u Crnoj Gori u I kvartalu bila solventna. Na nivou sektora osiguranja u Crnoj Gori u I kvartalu 2010. godine odnos garantne rezerve i margine solventnosti je iznosio 142,08%, što je u skladu sa Zakonom, po kome garantna rezerva društva za osiguranje uvijek mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Solventnost društava za osiguranje u I kvartalu 2010. godine

	Margina solventnosti (€)	Garantna rezerva (€)	Odnos garantne rezerve i margine solventnosti (%)
UKUPNO	17.851.745,00	25.364.949,98	142,08